

Тредіт В.Є., здобувач

*Харківський національний аграрний університет імені В. В. Докучаєва
м. Харків, Україна*

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Поступальний розвиток науки і суспільного виробництва обов'язково породжує необхідність уточнення вже існуючих економічних понять та введення у практику нових. До таких понять, безумовно, належить і поняття ресурсного потенціалу. Ресурсний потенціал сільськогосподарського підприємства визначає перспективи зростання виробництва продукції, формування доходів, отримання прибутку та багато інших аспектів операційної, фінансової, інвестиційної діяльності та все частіше пов'язуються з ефективністю функціонування підприємства.

Категорію «потенціал» почали широко використовувати в науковому вжитку наприкінці 70-х – на початку 80-х років ХХ ст. Саме в цей час з'явилася безліч публікацій, присвячених теоретико-методологічному осмисленню цієї дефініції.

Економічні енциклопедичні словники і довідники розглядають потенціал як наявні ресурси, засоби, запаси, джерела та їхні конкретні потенційні характеристики, дієздатність яких забезпечується конкретними цілеспрямованими діями [2], або ж як можливості, ресурси, які можуть бути використані для досягнення, здійснення будь-чого [3]. С.В. Мочерний дещо видозмінює це визначення і трактує потенціал як «наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальна структура та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети» [4, с. 13].

О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк дають такі визначення потенціалу: потенціал – це сукупність необхідних для функціонування чи розвитку системи різних видів ресурсів; це система матеріальних і трудових факторів виробництва, які забезпечують досягнення мети; це спроможність комплексу ресурсів економічної системи виконувати поставлені перед нею завдання [5].

На думку А.Е. Воронкової, модель потенціалу будь-якого підприємства визначається: обсягом і якістю наявних у нього ресурсів (трудових, фінансових, основних і оборотних засобів, нематеріальних активів); здібностями співробітників, їх освітніми, кваліфікаційними та мотиваційними якостями; здібностями менеджменту раціонально використовувати наявні ресурси; інноваційними, інформаційними і фінансовими спроможностями [6].

В.В. Россоха під потенціалом розуміє сукупність кількісних і якісних характеристик елементів (ресурсів), прив'язану до місця і часу, а також їх функціональних властивостей, які залучаються у виробництво, формують його потенційні можливості, а також використовуються і проявляються у виробничих процесах. Якщо більшість авторів розглядає потенціал або як сукупність ресурсів, або як наявність потенційних можливостей, то у вказаному визначенні ці дві складові поєднані.

Проведений аналіз існуючих підходів до визначення категорії потенціалу дає змогу зробити висновок, що єдиної точки зору щодо сутності цього поняття досі не сформовано. Більшість авторів визначають потенціал як сукупність необхідних для розвитку системи ресурсів, безпосередньо пов'язаних з функціонуванням виробництва. Інші розглядають потенціал як здатність комплексу ресурсів вирішувати поставлені завдання. Такі відмінності у визначеннях пояснюються, з одного боку, наявністю різних форм прояву цієї категорії, як і будь-якого економічного явища, а з іншого боку – кожний дослідник зосереджує свою увагу і виділяють якусь одну характерну ознаку потенціалу, не розкриваючи її повністю.

Теорія і практика розрізняють не лише підходи до визначення потенціалу, а й різні його види. Зокрема, виділяють економічний, виробничий, ресурсний, ринковий потенціали, потенціал підприємства тощо.

Дискусії з приводу сутності різних видів потенціалу ведуться серед економістів і сьогодні. На особливу увагу заслуговує питання співвідношення економічного, виробничого та ресурсного потенціалів.

Найчастіше економічний потенціал трактується як здатність господарської системи освоювати й переробляти народне багатство для задоволення суспільних потреб. Однак таке визначення не в повній мірі розкриває здатність підприємства нарощувати окремі види ресурсів, а дає лише кількісну характеристику реально досягнутого економічного розвитку. Тому необхідно характеризувати систему не лише абсолютним розміром вироблених матеріальних благ та послуг, а й невикористаними, прихованими можливостями накопичених матеріально-технічних, трудових та інших ресурсів.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що економічний потенціал підприємства – здатність підприємства забезпечувати власне довгострокове функціонування і досягнення стратегічних цілей на основі використання наявних ресурсів.

Література

1. Словарь современного русского литературного языка / под. ред. К.А. Тимофеева. – М., 1994. – 675 с.
2. Алексеєнко Л.М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів (українсько-англійсько-російський) / Л.М. Алексеєнко, В.М. Олексієнко. – Тернопіль: Астон, 2003. – 672 с.
3. Борисов А.Б. Большой экономический словарь / А.Б. Борисов. – М.: Книжный мир, 2003. – 590 с.
4. Економічна енциклопедія. У 3 т. Т. 3. / відп. ред. С.В. Мочерний. – К.: Академія, 2002. – 952 с.
5. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навч. посібник / Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк О. І. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
6. Воронкова А.Э. Стратегическое управление конкурентоспособным потенциалом предприятия: диагностика и организация / А.Э. Воронкова. – Луганск: ВНУ, 2000. – 315 с.